

Оилада жамият келажаги шаклланади

**Ўқитувчи: Ф.Э. Қултаева
(СамДАҚИ)**

Инсон шахсининг камол топиши жуда мураккаб ва узлуксиз жараёндир. Унинг тарбиясига ота-онаси, мактаб, маҳалла, дўстлари, жамоат ташкилотлари, атроф-муҳит, оммавий ахборот воситалари, санъат, адабиёт, табиат ва ҳоказолар бевосита таъсир кўрсатади. Ўзбекистон Республикасининг истиқлолга эришуви ҳамда ўз мустақил сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий йўлига эга бўлиши, халқ хўжалигининг турли соҳаларида, жумладан халқ таълими тизимида ҳам ёшлар таълим-тарбияси билан боғлиқ жараёни қайта кўриб чиқишни тақозо этмоқда. Тарбиянинг бош мақсади – ёшларни маънавий-ахлоқий тарбиялашда халқнинг бой миллий, маънавий-тарихий анъаналарга, урф-одатлари ҳамда умумбашарий қадриятларга асосланган самарали ташкилий, педагогик шакл ва воситаларни ишлаб чиқиб амалга жорий этишдир. Тарбиянинг асосий вазифаси – шахснинг ақлий, ахлоқий, эркин фикрловчи ва жисмоний ривожланиши, унинг қобилиятларини ҳар томонлама очиш учун имконият яратишдир.

Ҳозирги пайтда, фан ва маданиятнинг энг сўнгги ютуқлари асосида келажагимиз давомчилари бўлган ёшларни ҳаётга тайёрлашнинг самарали шакл ва услубларини излаш ниҳоятда зарурдир.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Маънавият ва маърифат» жамоатчилик маркази фаолиятини янада такомиллаштириш ва самарадорлигини ошириш тўғрисида»ги фармонида кўрсатилганидек, жамиятда юксак маънавий фазилатларни камол топтириш, миллий мафкурани шакллантириш, ёшларни бой маданий меросимиз, тарихий анъаналаримизга, умуминсоний қадриятларга ҳурмат, Ватанга муҳаббат, истиқлол ғояларига садоқат руҳида тарбиялаш қабилад мамлакатимизда амалга оширилаётган барча ислохотларнинг ҳал қилувчи омилидир.

Оила – тарбия ўчоғи. Оила – жамият негизи. Шунингдек, ҳар бир инсон феълида илк ёшлигидан бошлаб шаклланадиган барча инсоний фазилатлар, эзгу ният, маслақлар, қадриятлар такомил топадиган, мафкуравий ва маънавий тарбия амалга ошириладиган муҳитдир, оила. Ўзбек оиласи ўзида кўп асрлик маънавий қадриятларимиз равнақ топадиган шундай масканки, унинг барқарорлиги ва мустаҳкамлиги жамиятимиз ривожининг муҳим омилларидан биридир. Ҳар қандай жамиятнинг тараққиёти, ривожланиши ва мустаҳкам илдиз отиши, энг аввало, оила тинчлиги ва аҳиллигига бевосита боғлиқ. Агар оиладаги муҳит соғлом бўлса, унда камол топаётган ёш авлод қалби ва руҳига эзгу хусусиятлар, миллий ва умуминсоний қадриятларни, миллий истиқлол ғоясини сингдириш учун қулай шароит яратилган бўлади.

Давлатимиз раҳбари И.А.Каримов мунтазам тарзда ҳар чиқишларида оила масалаларига катта эътибор бериб келадилар, унинг тарбия масканлари орасида энг муҳими, қадрлиси эканлигига оид фикрлари алоҳида аҳамиятга

эга. «Оила ҳақида гапирар эканмиз, авваламбор, оила ҳаётнинг абадийлигини, авлодларнинг давомийлигини таъминлайдиган муқаддас урф-одатларимизни сақлайдиган, шу билан бирга, келажак насллар қандай инсон бўлиб етишишига бевосита таъсир кўрсатадиган тарбия ўчоғи эканлигини тан олишимиз даркор». Мустақиллик йилларида республика ҳукумати ва Президентимиз И.А.Каримов томонидан оилага кўрсатилаётган эътибор, йилларга мақом берилаётганда оилани мустаҳкамлаш, никоҳни қадрият сифатида эъзозлашга қаратилган чора-тадбирлар том маънода юртимизда оила ва фарзандларга доимий ғамхўрлиги мавжудлигидан далолатдир.

Оилавий тарбия оилада ота-оналар, васийлар ёки катта кишилар томонидан фарзандларни тарбиялаш, ёш авлоднинг ҳар томонлама ривожланишида муҳим ўрин тутати. Оила тарбиясида доимий тарбиявий таъсирчан куч-оилавий тартибдир.

Оила ва маҳалла бошқа тарбиявий муассасалардан фарқли равишда, одамнинг бутун ҳаёти давомида унинг барча томонларига, қирраларига таъсир кўрсатади. Оила ва маҳалла ҳамкорлигидаги тарбия вазифасининг бу улкан миқёси унинг мафкуравий ва психологик таъсир кўрсатишнинг чуқур ўзига хослиги билан уйғунлашиб кетади. Бу эса уни олий даражада таъсирчан қилибгина қолмай, шу билан бирга, шахсни шакллантириш жараёнининг зарур бўғинига ҳам айлантиради.

Оила ва маҳалланинг кенг тарбиявий имконияти ва юксак масъулияти фарзандлар ва ота-оналарнинг ўзига хос хусусиятлари: қон-қариндошлиги, қўни-қўшилиги, муҳаббати, яқинлиги, ишончи, бурч хисси, обрўлиги ва ҳоказолар билан таъминланади.

Оила ва жамият - моҳиятан бир-бири билан чамбарчас боғлиқ бўлиб, оилада жамиятнинг туб моҳияти ва муаммолари ўз аксини топади. Шунинг учун ҳам оилани кичик жамият дейиш мумкин. Ҳар бир жамият аъзоси оила бағрида вояга етади, ижтимоий муносабатларни ўзлаштиради ва инсоний фазилатларни намоён этади. Баркамол инсонни шакллантириш, уни ҳаётга, меҳнатга тайёрлаш оиланинг муқаддас вазифасидир. Оилани мустаҳкамлаш жамият барқарорлиги ва қудратининг муҳим шартидир. Шу боисдан ҳам давлат оилани ўз ҳимоясига олади. Оила қандай бўлса, жамият ҳам шундай бўлади. Мамлакатимизда миллий мустақиллик йилларида маънавият соҳасида амалга оширилаётган ислохотлар, аввало, оила қадриятларини, энг илғор анъаналарни тиклашга қаратилгандир.

Призедентимиз таъбири билан айтганда, “Оила соғлом экан - жамият мустаҳкам, жамият мустаҳкам экан – мамлакат барқарордир. Юртига, Ватанига муҳаббат, инсонпарварлик туйғулари халқимизнинг қон-қонига сингиб кетган азалий хусусиятдир. Ана шу ноёб инсоний фазилатларни асраб, авайлаш ва янада такомиллаштириш фарзандларимизни озод ва демократик Ўзбекистоннинг муносиб ўғил-қизлари этиб тарбиялаш масаласи, маънавият юзасидаги ишларимизнинг асосий йўналишини ташкил этмоғи лозим”.